

Lech Löchá – Indul a zsidó történelem

Lech Löchá Hetiszakasz tartalma לך-לך

Szakaszunkban — Lech Löchá (1Mózes 12–17.) — indul a zsidó történelem. Isteni utasításra Ábrahám elhagyja a szülői házat és Kánaánba, az Ígéret Földjére emigrál, ahol a monoteizmust terjeszti. Különböző kalandok után, melyek állomásai Egyiptom, a filiszteus Grár, majd a Ismáél körüli bonyodalmak, végül körülmetéli magát és isteni ígéretet kap, hogy felesége, Sára, fiút fog szülni neki.

Isten megszólítja Ábrámot és megparancsolja neki: „Menj el országodból, szülőföldedről és atyád házából abba az országba, amelyet mutatok neked.” Ott, mondja Isten, Ábrám nagy néppé lesz. Ábrám feleségével, Szárajjal és unokaöccsével, Lóttal, elutazik Kánaán országába, ahol oltárt épít, és folytatja az Egyetlen Isten üzenetének terjesztését. – 1Mózes 12:1–9.

Egy éhínség Egyiptomba kényszeríti az első zsidót, ahol a gyönyörű Szárajt a fáraó palotájába viszik; Ábrám életét az menti meg, hogy fivérnek és nővérnek adják ki magukat. Az Örökkévaló által ráküldött csapások meggátolják az egyiptomi királyt abban, hogy hozzáérjen Szárajhoz, és meggyőzik őt, hogy adja vissza Szárajt Ábrámnak, és arannyal, ezüsttel és jószággal kártalanítsa a fivért, akiről végül kiderül az is, hogy a férje Szárajnak. – 1Mózes 12:10–20.

Visszaérkezve Kánaán országába, Lót elválik Ábrámtól és letelepszik Szodoma gonosz városában, ahol rabul ejtik, amikor Kedorlóómer és három szövetségese egyesített csapataikkal meghódítják Szodoma völgyének öt városát. Ábrám egy kis csapatral elindul unokaöccse megmentésére, legyőzi a négy királyt, majd áldásban részesül Málkicedektől, Sálém (Jeruzsálem) királyától. – 1Mózes 13–14.

Az Örökkévaló a „Részek Között” megpecsételti Ábrámmal kötött szövetségét, s eme aktus során megjövendöli neki Izrael népének száműzetését és üldöztetéseit (gálut), és rájuk hagyományozza a Szentföldet elévülhetetlen örökségül. – 1Mózes 15.

Mivel Száraj tíz évvel az Országba való megérkezésüket követően még változatlanul gyermektelen, megkéri Ábrámot, hogy vegye feleségül szolgálóját, Hágárt. Hágár megfog, pimaszul kezd viselkedni úrnőjével, majd, miután az keményen bánik vele, megszökik tőle. Csúppán egy angyal tudja rábíni a visszatérésre, aki elárulja neki, hogy a fiától hatalmas nép származik majd. Ábrám 86 éves, amikor megszületik Ismáél. – 1Mózes 16.

Tizenhárom évvel később Isten Ábrám nevét Ábrahámra („tömegek atyja”) változtatja, Szárajét pedig Sárára („hercegnő”), és megígéri, hogy fiuk fog születni. Ettől a gyermektől, akit Izsáknak („nevetni fog”) neveznek el, származik majd az a nagy nemzet, akivel Isten az Ő különleges szövetségét fogja megalapozni. Isten parancsot ad Ábrahámnak, hogy metélje körül magát és leszármazottjait, hogy „ez legyen a szövetség jele köztem és köztetek”. – 1Mózes 17.

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FŰVÁROS ZSINAGÓGA

Chaim Shaul Glitzenstein: Az első zsidó

A Teremtés könyvének jókora része foglalkozik Ábrahám, az „első zsidó” életével. Furcsa módon már nem fiatal, amikor először találkozunk vele: az első részletesebben feljegyzett eseménye az életének a Tórában hetvenöt éves korából való!

Akkoriban már gyümölcsöző – sőt, előzmények nélküli – pályafutásra tekinthetett vissza. Gyermekeként kereső lelke rálelt egy nagyobb igazságra, ami az univerzum működésében felfedezhető, így ismerte meg az egyedüli Istent. Egyedül az egész világgal szemben: hadat viselt kora pogány perverzításai ellen, sokakat vezetve el az egyistenhit életére és erkölcsiségére.

Ez az esemény volt az Örökkévaló hívása Ábrahámnak: **„Menj el országodból, szülőföldről és atyád házából abba az országba, amelyet mutatok neked.”** Most, hogy felfedezted tudatos erőid teljes kapacitását, találd meg önmagad. Megmutatom neked a helyet, ami a létezésed lényege, azt a helyet, ami több mint föld, több mint szülőföld és mint apáid háza. **Ösztön, környezet és értelem:** Azt a számtalan tényezőt, ami azzá tesz minket, amik vagyunk, háromfelé oszthatjuk: a természetre, a behatásra és a szerzett jellemzőkre.

Az élethez beprogramozva kezdünk hozzá: ösztönökkel és hajlamokkal, velünk született lélekkel és karakterrel. Aztán a születéstől kezdetét veszi a környezet ránk gyakorolt hatása: szüleink, tanáraink és a minket körülvevők hatnak ránk szokásaikkal, hozzáállásukkal és intellektuális érettségükkel. Végül ott a harmadik tényező, ami az értelmi érettség megszerzése után felülírhatja a többi: az embernek, egyedülként a teremtmények közül, megadatott, hogy kívülállóként tekinthessen magára, és ezzel az értelmi képességével ellenőrzést gyakorolhasson, eléggé nagymértékben, ösztönei fölött is. Képes a genetikus és kondicionált énjén túl, sőt annak ellenére fejlődni!

Ez a mélyebb értelme az „országod”, a „szülőfölded” és az „atyád háza” fogalmaknak. A „föld” és „ország” jelentésű héber erc etimológiai kapcsolatban van az „akarát” és „vágy” jelentésű ráconnal – azaz az „országod” alatt érthetjük természetes vágyainkat, kívánságainkat. A „szülőföld, szülőhely” jelentésű moládechá az otthon és a társadalmi környezet befolyásaként érthető. A bét ávichá, azaz „atyád háza” az érett, értelmes ember, önálló gondolkodással, jellemmel és életfelfogással, az értelem transzcendens kívülállásával. **(A kabala és a chászidizmus fogalmai szerint az értelem „a bennünk élő apa”, mert nemzője az érzéseinknek és viselkedésünknek, de tekintély is fölötte.)** Közvélekedés szerint ez az ember legfőbb teljesítménye: természetes ösztöneinek kifejlődése, a tanult és megfigyelt igazságok adaptálása, az én újjáalakítása az elme objektív bíraskodásának fényében. Valójában az értelem is csak része a teljes emberségünknek, sőt alá van vetve az emberi létállapot hiányosságainak és korlátainak, ugyan képes felülmúlni a velünk született és a ránk hatással szerzett jellemzőinket, de végső értelemben nem szabad, nem független az egótól és annak előítéleteitől. Van azonban az embernek magasabb rendű lényege, ami valóban szabad az emberlét minden korlátjától. Ez az isteniség szikrája, azaz a lelkünk leg lényege – az az isteni lényeg, amit az Örökkévaló lehelt belé, az a „képe az Örökkévalónak”, amelyre az embert megalkotta. Ez az az Erec, amit az Örökkévaló megígért Ábrahámnak, hogy megláthatja azt.

A felfedezésnek ezen az útján Ábrahám természetesen el kellett hagyja országát, szülőföldjét és atyái házát, **Mezopotámiát**; el kellett utasítania **Ur-Kászdím** és **Harán** pogány kultúráját. De nem ez az elindulás az, amiről a fent idézett vers szól. **Ábrahám** ezt a hívást sok-sok évvel azután kapta, hogy megtagadta szülőföldje pogány hitgyakorlatát, elismerte az **Örökkévalót**, és nagy hatást gyakorolt övéire. De mégis az mondatik neki: **„Menj!”** Hagyd oda a természetedet, szokásaidat, racionális énedet. Régen megtagadtad negatív, bálványimádó eredetedet, de most át kell lépned a pozitív, gazdag múltadon is. Lépj túl magadon, akkor is, ha az jó.

Az emberi tökéletesség ugyanis nem elég. Ami emberi – legyen bár az objektív, transzcendens értelem az –, része a teremtett valóságnak, alá van vetve neki, általa van meghatározva. Az **Örökkévaló** azonban meginvitál minket – az „**első zsidónak**” adott parancsolattal –, hogy megtapasztalhassuk azt, ami túllép minden korláton és definíción: Őt magát. Először azonban önmagunkhoz kell eljutnunk: elindulni a korlátozott éntől, eljutni ahhoz az énhez, amit csak az **Örökkévaló** képes megmutatni nekünk – ahhoz az énhez, ami egy Ővele.

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FÜVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ה

Rabbi Jonatan Sacks: A példa ereje

Annyira ismerjük **Ábrahám történetét**, hogy nem mindig gondolunk arra, milyen furcsa fordulatot vett ez a bibliai elbeszélés. Ha azonban ezt nem értjük meg, akkor talán magát a zsidó identitás természetét sem értjük meg.

Itt van a probléma: a **Tóra** eddig az emberiség egészével foglalkozott. **Ádám** és **Éva**, **Káin** és **Ábel** emberi archetípusok. Az előbbieket a férj és feleség közötti feszültséget, az utóbbiak a testvérek közötti rivalizálást képviselik. Mindkettő egyénekről szóló történet, és mindkettő tragikusan végződik, az első az elveszett paradicsommal, a második vérontással, testvérgyilkossággal és halállal.

Ezután egy **másik történetpár következik** - az **özönvíz** és **Bábel** építése -, ezúttal a társadalom egészéről. Mindegyik a szabadság és a rend közötti feszültségről szól. Az **özönvíz** egy olyan világról szól, ahol a szabadság (**erőszak, törvénytelenység, „mindenki azt teszi, ami a saját szemében helyes”**) lerombolja a rendet. **Bábel** egy olyan világról szól, ahol a rend (**az egységes nyelv imperialista ráerőltetése a meghódított népekre**) elpusztítja a szabadságot.

Mind a négy elbeszélés az emberi állapotról, mint olyanról szól. Üzenetük egyetemes és örök érvényű, ahogyan az illik egy olyan könyvhöz, amely Istenről szól, aki egyetemes és örökkévaló. A **Teremtés könyve első tizenegy fejezetében** megjelenő **Isten** az az **Isten**, aki megteremtette a világegyetemet, aki az egész emberiséget a saját képmására teremtette, aki megáldotta az első embereket, és aki - az özönvíz után - szövetséget kötött az egész emberiséggel. A **világegyetem Istene az egyetemes Isten**.

Akkor miért változik meg az egész történet az 1Mózes 12-ben? Innentől kezdve már nem az emberiség egészéről szól, hanem **egy férfiről (Ábrahám), egy asszonyról (Sára) és gyermekeikről**, akik - a **Kivonulás könyvének** idejére - nagy és jelentős néppé váltak, de még mindig nem többek, mint egy nép a sok közül.

Mi történik itt? Isten elveszti az érdeklődését mindenki más iránt? Ez biztosan nem lehet így. A **Teremtés könyve végén József azt mondja a testvéreinek:**

„Te ártani akartál nekem, de Isten jót akart, hogy megvalósuljon az, ami most történik, sok élet megmentése.” (1Mózes 50:20)

Lehet, hogy a **„sok élet”** kifejezés nem jelent többet, mint a saját családja életét (így értelmezi a **Targum Jónátán**). De az **am rav**, **„nagy nép”** kifejezés egyszerű értelme **Egyiptomra utal**. Csak a **Kivonulásig** nevezik az **izraelitákat am, népnek**. **József azt mondja, hogy Isten** nemcsak azért küldte őt, hogy megmentse a családját az éhínségtől, hanem az **egyiptomi népet** is.

Jónás könyvének is ez a lényege. **Jónást Ninivébe, az asszír városba küldik, hogy rávegye a népet a megtérésre, és így elkerülje saját pusztulását. Zárószavaiban Isten azt mondja a prófétának:**

„Nem kellene-e aggódnom Ninive nagy városáért, amelyben több mint százhuszezer ember él, akik nem tudják megkülönböztetni a jobb kezüket a bal kezüktől?” (Jónás 4:11)

Rabbi Jonatan Sacks: A példa ereje

Isten nemcsak **Izraellel**, hanem az asszírokkal is foglalkozik, annak ellenére, hogy ők Izrael ellenségeivé válnak, és végül magát az északi királyságot is meghódítják.

Ámosz híres arról, hogy **Isten** nemcsak az izraelitákat hozta ki Egyiptomból, hanem a **filiszteusokat** is **Kaftorból** és az **arámiakat Kirból** (**Ámosz 9:7**). **Ézsaiás** még azt az időt is megjövendöli, amikor az egyiptomiak imádni fogják **Istent**, és Ő megmenti őket az elnyomástól, ahogyan egykor **Izraelt** is megmentette (**Ézsaiás 19:20-21**). Nem arról van tehát szó, hogy **Isten** elveszíti érdeklődését az emberiség egésze iránt. **Ő** táplálja a világot. **Ő** tart fenn minden életet. Részt vesz minden nemzet történelmében. **Ő minden ember Istene. Miért szűkül akkor a fókusz az egyetemes emberi állapotról egyetlen család történetére?**

Avishai Margalit filozófus Az emlékezet etikája című könyvében kétféle gondolkodásmódról beszél: „i.e.” és »e.g.«. Az előbbi általános elvekről, az utóbbi kényszerítő példákról beszél. Egy dolog például a vezetés általános elveiről beszélni - előre gondolkodni, motiválni, világos célokat kitűzni és így tovább. Egészen más dolog a tényleges vezetők történetét elmesélni, azokat, akik sikeresek voltak, a példaképeket. Az ő életük, karrierjük, példák azok, amelyek illusztrálják az általános elveket és azt, hogy hogyan működnek a gyakorlatban.

Az elvek fontosak. Meghatározzák a paramétereket. Meghatározzák a témát. De szemléletes példák nélkül az elvek gyakran túl homályosak ahhoz, hogy tanítsanak és inspiráljanak. Próbálja meg elmagyarázni az impresszionizmus általános elveit valakinek, aki semmit sem tud a művészetéről, anélkül, hogy megmutatna neki egy impresszionista festményt. Lehet, hogy megérti az Ön által használt szavakat, de ezek nem jelentenek semmit, amíg nem mutat egy példát.

Úgy tűnik, a **Tóra** is ezt teszi, amikor az emberiség egészéről **Ábrahámra** helyezi a hangsúlyt. Az emberiség története **Ádám**tól **Noéig** arról tanúskodik, hogy az emberek nem úgy élnek, ahogyan **Isten** szeretné, hogy éljenek. Megeszik a tiltott gyümölcsöt és megölik egymást. Így az **özönvíz** után **Isten** nemcsak **Teremtővé**, hanem **tanítóvá** is válik. **Tanítja az emberiséget**, mégpedig kétféleképpen: **i.e.** és **e.g.** Általános szabályokat állít fel - a szövetség **Noéval** -, majd példát választ, **Ábrahámot** és családját. Ők lesznek a példaképek, a meggyőző példák, hogy mit jelent szorosan és hűségesen élni **Isten** jelenlétében, de nem csak az ő, hanem az egész emberiség érdekében.

Ezért mondják a **Teremtés** könyvében ötször a **patriárkáknak**:

„**Aldott lesz általad a föld minden családja, vagyis minden nemzet.**” (**1Mózes 12:2, 1Mózes 18:18, 1Mózes 22:18, 1Mózes 26:4, 1Mózes 28:14.**)

És az emberek ezt felismerik. A **Teremtés** könyvében **Malkitzedek** ezt mondja **Ábrahám**ról: „**Dicsőség a Magasságos Istennek, aki kezembe adta ellenségeidet**” (**1Mózes 14:20**). **Avimelech, Gerár királya** ezt mondja róla: „**Isten veled van mindenben, amit teszel**” (**1Mózes 21:22**). A **hettiták** ezt mondják róla: „**Isten fejedelme vagy közöttünk**” (**1Mózes 23:6**). **Ábrahám**ot kortársai **Isten emberének** ismerik el, még akkor is, ha ők nem részei az ő konkrét szövetségének.

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FŰVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ה

Rabbi Jonatan Sacks: A példa ereje

Ugyanez igaz **Józsefre** is, **Ábrahám** családjának egyetlen olyan tagjára az **Mózes első könyvében**, akinek a pogányok közötti életét részletesen leírják. Folyamatosan emlékezteti azokat, akikkel kapcsolatba kerül, **Istenre**.

Amikor **Potifár felesége** megpróbálja **elcsábítani** őt, azt mondja: „**Hogy tehettem ekkora rosszat? Ez bűn lenne Isten előtt!**” (**1Mózes 39:9**)

A **komornyiknak** és a **péknek**, akiknek álmát meg akarja magyarázni, **József** azt mondja: „**A magyarázatok Istenre tartoznak.**” (**1Mózes 40:8**) Amikor a fáraó elé viszik, hogy megmagyarázza az álmokat, azt mondja: „**Isten megadja a fáraónak a kívánt választ.**” (**1Mózes 41:16**) Maga a **fáraó** mondja **Józsefről**: „**Találunk-e ehhez az emberhez hasonlót, akiben Isten lelke lakozik?**” (**1Mózes 41:38**)

A zsidók nem csak a zsidók kedvéért kötelesek zsidók lenni. Arra hivatottak, hogy élő, eleven, meggyőző példája legyenek annak, hogy mit jelent Isten akarata szerint élni, hogy mások is felismerjék **Istent** és szolgálják őt, mindenki a maga módján, a **Noéval** kötött szövetség általános elveinek keretei között. **Noé törvényei** az „i.e.”. A **zsidók története** az „e.g.”.

A zsidók nem arra hivatottak, hogy megtérítsék a világot a judaizmusra. Vannak más módjai is Isten szolgálatának. **Malkizedek**, **Ábrahám** kortársa, a következőképpen van nevezve: „**a Magasságos Isten papja**” (**1Mózes 14:18**).

Malakiás szerint eljön a nap, amikor **Isten** neve „**nagy lesz a nemzetek között, onnan, ahol a nap felkel, oda, ahol lenyugszik**” (**Malakiás 1:11**). A próféták előre látják azt a napot, amikor „**Isten király lesz az egész földön**” (**Zakariás 14:9**) anélkül, hogy mindenki áttérne a zsidóságra.

Nem arra vagyunk hivatottak, hogy megtérítsük az emberiséget, hanem arra, hogy inspiráljuk az emberiséget azzal, hogy meggyőző példaképei vagyunk annak, hogy milyen alázatosan, szerényen, de rendíthetetlenül élni Isten jelenlétében, mint az **Ő szolgái**, tanúi, követői - és mindezt nem a magunk, hanem az egész emberiség érdekében.

Néha úgy tűnik számomra, hogy fennáll a veszélye annak, hogy ezt elfelejtjük. Sok zsidó számára mi csupán egy etnikai csoport vagyunk a sok közül, **Izrael** egy nemzetállam a sok közül, és **Istenről** csak egymás között beszélünk, ha egyáltalán beszélünk. Nemrég volt egy televíziós dokumentumfilm egy brit zsidó közösségről.

Egy nem zsidó újságíró, aki a műsort értékelte, megjegyezte azt a szerinte furcsa tényt, hogy a zsidók, akikkel találkozott, soha nem beszéltek az **Istennel** való kapcsolatukról. Ehelyett a többi zsidóval való kapcsolatukról beszéltek. Ez is egy módja annak, hogy elfelejtjük, kik vagyunk és miért.

Zsidónak lenni annyit jelent, mint Isten egyik követe lenni a világban, hogy áldás legyen a világ számára, és ez szükségszerűen azt jelenti, hogy kapcsolatba kell lépni a világgal, és úgy kell cselekedni, hogy másokat is inspiráljon, ahogyan **Ábrahám** és **József inspirálta kortársaikat**. Ez az a kihívás, amelyre **Ábrahámot** e heti szakasz elején felszólították. Ma is ez a mi kihívásunk.

MISNÉ TORÁ – A ZSIDÓ JOGTÁR

XXXIII. RÉSZ

5. §. Aki eszerint viselkedik, az nemcsak megszentelte magát a tisztaságban, de – ha vannak fiai – azok szépek és szégyenlősek lesznek, rátermettek a bölcsesség és jámborság befogadására... Akik pedig másként viselkednek, mint azok, akik sötétségben járnak – hozzájuk hasonló gyermekeik lesznek.

6. §. A bölcs emberek igen szemérmesen viselkednek. Nem fedik fel sem testüket, sem fejüket. Még az illemhelyen is szemérmesen viselkednek.

7. §. Egy bölcs ne kiabáljon s ne ordítozzon beszéd közben, mint az állatok és ne emelje fel a hangját, hanem beszéljen nyugodtan és szelíden minden emberrel. Ne essen, azonban, az ellenkező végletbe se, ne beszéljen finomkodó hangnemben, nehogy szavai büszkélkedésnek tűnjenek. Legyen jóhiszemű mindenkivel szemben és társairól is csak jót mondjon, semmi esetre sem rosszat. Legyen békeszerető és béketűrő, aki mindig békés megoldást kezdeményez. Ha azt látja, hogy szavainak van foganatja, akkor mondja ki, ha nincs, akkor inkább hallgasson.

Szakma – ház – család

Ne próbálja kiengesztelni barátját, amikor az haragszik, ne faggassa embertársát fogadalmáról, amíg lehül haragja és ne vigasztalja, amíg halottja előtte fekszik, mivel akkor csak a temetés jár az eszében stb. És ne mutakozzon barátja előtt, amikor az valami rosszat tesz (nehogy megszegyenítse), hanem kerülje el. Ne változtassa meg szavait és ne tegyen hozzá, illetve ne vegyen el belőlük – hacsak nem a béke kedvéért. Egyszóval: csupán bölcs dolgokról, illetve jótékonyaságról beszéljen. És ne beszélgesen nővel nyilvános helyen, mégha az a felesége, nővére vagy a lánya is.

8. §. Egy bölcs ne járjon felvetett fejjel és kihúzott nyakkal, hiszen látjuk, hogy a **próféta]** elítéli **Cion lányait**, akik „**fejüket fenn hordva, szemükkel kacsingatva járnak**”. És ne járjon lábujjhegyen, mint a nők és a piperkőcök... ne futkosson nyilvános helyen, mint a bolondok és ne járjon hétrét görnyedve sem, mint a púposok, hanem lefele tekintsen, mint aki imádkozik. Az utcán járjon úgy, mint egy sietős, elfoglalt ember. Az emberjárásáról is felismerhető, hogy okos-e vagy ostoba. Ahogy **Salamon király mondotta: „Akármerre is jár az ostoba, magáról tanúsítja, hogy ő ostoba”**.

9. §. A bölcs ember öltözete legyen mutatós és tiszta, nem szabad zsírfoltnak vagy piszoknak látszania rajta. Ne öltösn feltűnő, „**királyi**” öltözéket, amit mindenki megsemmisít, se nem szegényes ruhát, amely szegényt hoz viselőjére, hanem átlagosan szép öltözetet. Ne hordjon átlátszó ruhákat, mint az egyiptomi lenruhák és ne viseljen hosszú, földet súroló ruhákat, amilyent a piperkőcök hordanak, hanem bokáig érőt, melynek ujjai a keze fejeig érnek. Ne hordjon foltozott cipőt nyáron. Télen ez megengedett, ha a bölcs rossz anyagi helyzetben van. Ne menjen ki az utcára illatosítva, sem illatos ruhákban, ne tegyen parfümöt a hajára. Ha esetleg, parfümmel mosta meg a haját, ez megengedett. Ne járjon éjnek idején egyedül, csak ha meghatározott időben kell előadást tartania. Mindezen tilalmak arra irányulnak, hogy minden gyanú felett álljon.

10. §. A bölcs életvitele legyen kiegyensúlyozott. Egyen, igyon és lássa el családját lehetőségeihez mértén. Ne erőltesse magát erején felül [**és ne verje magát felesleges kiadásokba**]. A **Bölcsek** az illendőség keretein belül tartották, hogy az ember húst csak alkalomadtán egyen [**de ne mindig**] és az egészséges embernek elég, ha egyszer egy héten eszik húst [**természetesen a szombat tiszteletére**]. Ha annyira jómódú, hogy megengedheti magának naponta húst enni, ezt megteheti.

EMBERBARÁT HETILAP NAGYFUVAROS ZSINAGÓGA

ב"ה

NAGYFUVAROS UTCAI TEMPLOM IMAREND NOVEMBER 1. – 30. KÖZÖTT

TISRI
HESVÁN

30.	1.	péntek	ÚJHOLD 1.	⚡: 16.07	8,00	16,00
1.	2.	szombat	NOÁH ÚJHOLD 2.	Vége: 17.12	8,00	16,00
2.	3.	vasárnap			8,00	16,00
3.	4.	hétfő			7,00	16,00
4.	5.	kedd			7,00	16,00
5.	6.	szerda			7,00	16,00
6.	7.	csütörtök			7,00	16,00
7.	8.	péntek		⚡: 15.57	7,00	16,00
8.	9.	szombat	LEH-LEHÁ	Vége: 17.03	8,00	15,45
9.	10.	vasárnap			8,00	16,00
10.	11.	hétfő			7,00	16,00
11.	12.	kedd			7,00	16,00
12.	13.	szerda			7,00	16,00
13.	14.	csütörtök			7,00	16,00
14.	15.	péntek		⚡: 15.49	7,00	16,00
15.	16.	szombat	VÁJÉRA	Vége: 16.56	8,00	15,45
16.	17.	vasárnap			8,00	16,00
17.	18.	hétfő			7,00	16,00
18.	19.	kedd			7,00	16,00
19.	20.	szerda			7,00	16,00
20.	21.	csütörtök			7,00	16,00
21.	22.	péntek		⚡: 15.42	7,00	16,00
22.	23.	szombat	HÁJÉ SZÁRA	Vége: 16.50	8,00	15,30
23.	24.	vasárnap			8,00	16,00
24.	25.	hétfő			7,00	16,00
25.	26.	kedd			7,00	16,00
26.	27.	szerda			7,00	16,00
27.	28.	csütörtök	JAJM KIPPUR KÓTAJN		7,00	16,00
28.	29.	péntek		⚡: 15.37	7,00	16,00
29.	30.	szombat	TOLDOT ÚJHOLD HIRDETÉS	Vége: 16.47	8,00	15,30

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FŰVÁROS ZSINAGÓGA

ה'ב

Ismeretlen zsidók nyomában CII. **Moscovitz Amália**

Zempléni Lesznai Anna, születési nevén **Moscovitz Amália**, innen a barátai által használt Máli beceneve (Alsókörtvélyes, 1885. január 3. – New York, 1966. október 2.) magyar költő, író, grafikus, iparművész, a *Nyolcak* vendégtagja.

Édesapja **Moscovitz Géza** zsidó földbirtokos, édesanyja **Deutsch Hermina** volt. Gyermekkorá élményvilága egész életében elkísérte, apja birtokán a parasztasszonyoktól tanulta meg a népi hímzést, majd iparművészeti tanulmányokat folytatott **Budapesten Bihari Sándor**, **Párizsban Lucien Simon** tanítványaként.

Unokatestvére, **Hatvany Lajos** helyezte el első verseit a *Nyugat*nál. Első kötetére (*Hazajáró versek*) felfigyelt, és kritikájában méltatta **Ady Endre** is. **1913 és 1918 között Játszi Oszkár** felesége volt.

Közel állt a *Nyolcak* művészeti csoporthoz, tulajdonképpen „kültag” volt. **1911**-ben a csoport tárlatán folklorisztikus ornamentikájú textíliákkal szerepelt. Néhány első kiadású **Ady**-kötet címlapját is ő tervezte. Barátai közé tartozott **Ady** mellett **Kaffka Margit**, **Balázs Béla** és **Lukács György**. Baráti szálak fűzték a *Nyugat*, a *Huszedik Század* és a *Vasárnapi Kör* legjobbjaihoz.

1919-től bécsi emigrációban élt; **Gergely Tibor** festőművész felesége lett. **1930**-ban hazatértek **Budapestre**. **1932**-ben önálló kiállítása volt az **Ernst Múzeumban**. Az **1930**-as évek végén megint emigrációba kényszerült, **1939**-től az **Amerikai Egyesült Államokban** élt. **New Yorkban** művészetet oktatott. Utolsó éveiben gyakran hazalátogatott. Végakarata szerint itthon temették el.

A legjobb magyar költőnk között tartják számon. Lírai verseinek fő motívumai a kert, a föld, a fa, a virág, a „százkeblű lét” ősi egységét idézi. Meséskönyveit maga illusztrálta, erős hangsúlyt kap a szöveggel együtt a kép is. Önéletrajzi regénye, a *Kezdetben volt a kert* emlékezés és korkép egyben.

Meséinek képei, könyvborítói, illusztrációi, textíliái, amelyekben a magyar népművészet dekoratív elemeit, gazdag színvilágát, derűs koloritját is alkalmazta, a magyaros szecesszió jeles képviselőjévé avatták. Szecessziós stílusú textíliáit a korabeli művészeti folyóiratokban gyakran publikálták. Képzőművészeti alkotásaiból őriz műveket a Magyar Nemzeti Galéria, a pécsi Janus Pannonius Múzeum és a Hatvany Lajos Múzeum Hatvanban.

Forrás: (wikipedia)

Dr. Goldberger Tamás: 80 éve történt

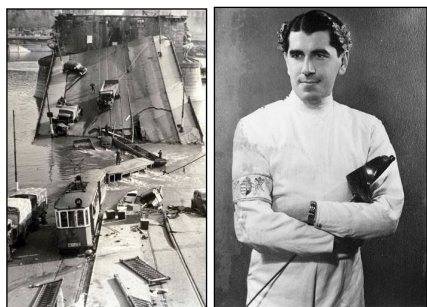
XXXII. rész

1944. november 02. - 1944. november 08. között

1944. november 2. Berlinből parancs érkezett Auschwitzba: fel kell függeszteni a zsidók további gyilkolását. A nyilas hatalomátvétel óta először ült össze a Képviselőház. Szálasi Ferenc letette az államfői esküt a Szent Koronára. Kormányának miniszterei letették a hivatali esküt az Országtanács előtt. Görögországban befejeződtek a hadműveletek. A nyilasok a Dunába lötték Mónus (Brandstein) Illést az MSZDP volt főtitkárát, a Népszava volt főszerkesztőjét. Megkezdődött 70 munkaszolgálatos század átadása a németeknek. A zsidó nők e napon és másnap kibocsátott két behívóparancsot kaptak a munkaszázadokba való bevonulásra. Az előbbiben a 16 és 50 év közötti, varrni tudó nőket mozgósította, a másik pedig előírta a 16 és 40 év közötti összes zsidó nő összeírását a „nemzetvédelemmel összefüggő munkaszolgálatra.”

1944. november 3. A nyilas kormány államosította a zsidók vagyonát (4800/1944.rendelet) „A zsidók minden vagyona a nemzet vagyonaként az államra száll át.” Ezt a vagyont a háború viselésével és a hadikárokkal, a hadigondozással, továbbá a zsidókra vonatkozó jogszabályok végrehajtásával járó költségek fedezésére kellett fordítani. A kevés számú vagyonkivétel mellett a jogszabály intézkedett az államra átszállt vagyon kezeléséről és hasznosításáról is. A Felsőház és a Képviselőház együttes ülésén elfogadta Horthy Miklós kormányzó lemondását és Szálasi Ferenc nemzetvezetői jogkörrel történő felruházását. Kormányrendelet jelent meg az állami, a katonai és a párt vezetőszerveinek kitelepítéséről Budapestről (Gyepűrendszer). Friessner vezérezredes, a német Dél Hadseregcsoport parancsnoka Budapest és a pesti hídfő katonai parancsnokává nevezte ki Hermann Breith páncélos tábornokot, a III. páncéloshadtest parancsnokát. A 2. Ukrán Front csapatai megközelítették Budapest keleti előterét, elfoglalták Pestszentimrét, és elérték ettől délre a Duna vonalát is.

1944. november 4. A Vörös Hadsereg elfoglalta Szolnokot. Fölrobbant a németek által aláaknázott, a nappali forgalommal zsúfolt Margit híd pesti szakasza. Több jármű, köztük egy villamos szerelvény a Dunába zuhan. Sok járókelő és utas életét veszítette. Ugyanakkor 38 éves korában meghalt Kabos Endre olimpiai bajnok vívó, aki éppen a Margit hídon volt, amikor felrobbant munkaszolgálatosként az őket szállító teherautóval. (A híd budai szakaszát 1945. január 30-án robbantották föl a németek). Szálasi Ferenc miniszterelnök, a Nyilas-

Dr. Goldberger Tamás: 80 éve történt

XXXII. rész

keresztes Párt-Hungarista Mozgalom pártvezetője a Hungarista Munkaállam nemzetvezetőjévé vált. Szöllősi Jenő miniszterelnök-helyettes átvette a Nemzeti Összefo-gás Kormányának vezetését Szálasitól. Beregfy Károly vezérezredes honvédelmi mi-niszter 18 évről 17-re szállította le a hadkötelezettség alsó határát. Franklin Delano Rooseveltet (egyedülállóan) negyedszer is az Amerikai Egyesült Államok elnökévé választották.

1944. november 5. A korábban Szlovákiában állomásozó, frissen felállított német 271. népi gránátoshadosztály a 2. magyar hadsereghez csatlakozott, feladata a Duna Bu-dapest alatti szakaszának biztosítása volt. Vörös János vezérezredes, a Honvéd Ve-zérkar volt főnöke Moszkvából átállási felhívást bocsátott ki a Honvédség számára.

1944. november 6. Szálasai Ferenc utasítására Budapestről több tízezer zsidót hajtot-tak gyalogosan kényszermunkára, a nyugati határszélre. Miklós Béla vezérezredes, az 1. magyar hadsereg volt parancsnoka csatlakozott a Moszkvai Magyar Bizottság-hoz.

1944. november 7. A 3. Ukrán Front hídfőt foglalt a Duna jobb partján a Baranya háromszögben. Egy budapesti börtönben kivégezték Szenes Han-nát, a palesztinai zsidó védelmi szervezet tagját, költőt, aki 1944 ja-nuárjában a brit hadsereg tisztjeként rosszul előkészített bevetéssel érkezett Magyarországra és itt a németek fogságába esett. 1943-ban Kairóban önkéntesként ejtőernyős iskolát végzett, és a brit hadse-reg tisztje lett. 1944 júniusában Jugoszlávián keresztül kívánták be- vetni Magyarországon. Június 9-én a magyar határ átlépése után nyomban letartóztatták. Előbb a Gestapó, majd a magyar elhárítás fog-ságába került.

Szenes Hanna társa, Goldstein Peretz német koncentrációs táborban halt meg, Nussbecher Joel is fogságba esett, de sikerült megszöknie. A Márianoszt-ráról a komáromi Csillagerődbe szállított kb. 200 zsidó nőt a ravensbrücki és span-dai koncentrációs táborokba hurcolták. Tolna megye főispánjának rendelete: „Uta-sítom, hogy a zárolt zsidó ingó vagyontokat bocsássa azonnal az ide vonatkozó ren-deletek értelmében a vármegye közönsége részére azzal, hogy a szétosztás a Nyi-laskeresztes Párt helyi szervezeteinek közbejöttével történjék”.

1944. november 8. 25 ezer embert a nyugati határszélre hurcoltak kényszermunkára, majd később 50 ezret a Birodalomba és Mauthausenbe. A halálmenetek útnak indítása után Serédi Jusztinián bíboros hercegprímás levélben tiltakozott Szálasinál a zsi-dókkal való bánásmód ellen. A semleges hatalmak követségeinek és a pápai nunci-atúra tiltakozásainak hatására Szálasai leállította a gyalogmeneteket, de vagonokban november végén és december elején még zsidók ezreit szállították ki az országból.

Tzvi Gluckin:**Fedezd fel ki írta a Tórá!****XXXII. rész**

Hogyan viszonyul ez a statisztika más ősi vallási szövegekhez? Hasonlítsuk össze a Tórá például az Újszövetséggel. Az Újszövetség körülbelül ugyanolyan hosszú, mint a Tóra. Körülbelül 1300 évvel később íródott. Fiatalabb. És a kereszténység történelmének nagy részében a Vatikán központi hatóságként működött. A Vatikán felügyelhetette az átadást, kezelhetette a szöveget, és megakadályozhatta a pontatlanságokat és az eltérő változatok megjelenését. A keresztényeket történelmük nagy részében nem üldözték. **Soha nem számúzták őket. A zsidók vándoroltak. A keresztények nem.**

Hogyan sikerült nekik? Mennyire volt pontos az Újszövetség átadása? Nézd meg a következő idézetet az Interpreter's Dictionary of the Bible című 5 kötetes kutatási kézikönyvből, amelyet lelkészek és szemináriumi hallgatók számára írtak:

„Lukács evangéliuma 150 görög [kéziratainak] tanulmányozása több mint 30 000 különböző olvasatot tárt fel. [...] Bizton állít ható, hogy nincs egyetlen olyan mondat sem az Újszövetségben, amelyben a [kéziratok] teljesen egységesek lennének.”

Josh McDowell Evidence that Demands a Verdict című könyve az evangéliumi könyvek toplistáján előkelő helyen szerepel. Az Újszövetség mellett szóló bizonyítékként számol be a következőről:

„Az Újszövetség létező kéziratainak mintegy 200 000 variánsa létezik, ami körülbelül 400 helyen okoz értelmezés béli kételyt. Ezek közül 50 nagy jelentőségű.”

Hogyan viszonyul a Tóra az Újszövetséghez? A Tóra 3300 éves. 304 805 betűből áll. Kilenc olyan betűje van, amelynek eredeti változata kétséges. És e kilenc eltérés jelentéktelen. Az Újszövetség kb. 2000 éves. 200 000 különböző változata van. 400 olyan eset van, amely megváltoztatja a szöveg jelentését. És ezek közül ötvennek nagy jelentősége van. Ilyen nehéz megőrizni egy ősi szöveg integritását.

Járv utána Te is! Vizsgáld meg más ősi vallásos könyvek pontosságát. Hogyan teljesítettek? A Tóra ilyen pontos átadása szokatlan. És ez elképesztő. Tökéletes? Nem. De nagyon közel áll hozzá.

Eszter, purim és a nációk

Tegyük fel, hogy el akarlak kápráztatni. Azt mondom, hogy kedden esni fog az eső. És tényleg megtörténik, kedden esik az eső. **Lenyűgöztelek?** Valószínűleg nem. Ezután azt mondom, hogy **csütörtökön 10:03-kor esni fog. Megtörténik. Csütörtökön 10:03-kor esik. Most már le vagy nyűgözve? Lehet.** De talán csak szerencsém volt. Akkor azt mondom, hogy **vasárnap 9:41-kor pontosan 13 percig fog esni az eső. Heves zivatar lesz, de 13 perc után eláll,** és a nap úgy fog sütni, mintha mi sem történt volna. **Ez is megtörténik. Vasárnap 9:41-kor pontosan 13 percig záporozik az eső,** majd **eláll,** és a nap úgy ragyog az égen, mintha mi sem történt volna. **Húha! Ezt, hogy csináltam? Talán varázsló vagyok. Talán van egy időjárásgépem. Talán hatással bírok a felhőkre.** Nem akarom elmondani.

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ה

Tzvi Gluckin:

Fedezd fel ki írta a Tórárt!

XXXII. rész

De az biztos, hogy én irányítottam az időjárást, és lenyűgöztelek. Ez példa a konkrét irányításra. Irányítottam az eseményeket, hogy úgy alakuljanak, ahogy én akartam, és előre megmondtam, hogy mi fog történni. **Mi a helyzet a Bibliával? Van benne példa a konkrét irányításra? Megtörtént-e, hogy Isten vagy egy próféta megjósolt előre egy konkrét eseményt, amely aztán bekövetkezett? Nézzük meg!**

Ámálek egy ősi nép volt, amely gyűlölte a zsidókat. Akkor támadtak ránk, amikor őseink éppen Izrael földjét akarták elfoglalni. És nem csak támadtak. Megpróbálták megölni minden zsidó férfit, nőt és gyermeket. Kegyetlenek voltak. Ámálek háromszor támadta meg a zsidókat a történelem során. Az ókorban akkor, amikor a zsidók a sivatagban vándoroltak, és először készültek letelepedni Izrael földjén. Körülbelül 800 évvel később, a perza száműzetés idején akkor támadtak, amikor a zsidók arra készültek, hogy visszatérjenek Izraelbe, és újjáépítsék Jeruzsálemet. Harmadszor pedig a náci Németországban támadtak a második világháború idején, amikor a zsidók a modern izraeli állam megalapítására készültek.

Persze mindez csak akkor igaz, ha a **nácik valóban amalekiták voltak.** Ha azok voltak, akkor ez egy tetszetős paradigma. **Ámálek háromszor támadott, mind háromszor azelőtt, hogy a zsidók Izraelben letelepedtek volna, és kegyetlenek voltak.** Ha a Biblia konkrétan utal a nácikra, akkor az a konkrét irányítás példája. **Nézzük meg, vajon amalekiták voltak-e?**

Mi az az ámálek? Mit képviselnek? A következő idézet Cádok HáKohéntól származik, egy híres haszid rabbitól az 1800-as évekből:

1. **Az ember szívében ámálek az az erő, amely „megfagyasztja”, és arra készíti, hogy csak a vak véletlenszerűséget lássa, és ezért megtagadja az etika, a lelkiismeret és az ezzel járó erkölcsi tökéletesség létét.**
2. **A fizikai testben ámálek azért harcol, hogy megsemmisítse a brisz milá, a körülméletés szövetségének szentségét.**
3. **A térben ámálek Izrael földjére áhítozik, és arra esküdött fel, hogy megakadályozza Izrael népét abban, hogy elérje tökéle tességét, amely az e földön való lakozástól függ.**
4. **Az emberiség történetében ámálek jelképezi a „legnagyobb gonoszt a nemzetek között”.**

E meghatározás alapján ámálek négy dolgot jelent. Ámálek (1) gyűlöli az etikát és az erkölcsöt, (2) megveti a körülméletkedést, (3) akkor támad, amikor a zsidók Izraelben készülnek letelepedni, és (4) velejéig gonosz.

Folytatjuk...

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FŰVÁROS ZSINAGÓGA

ה"ב

HOLOKAUSZT 80: MEGHÍVÓ

Rendhagyó, Holokauszt témájú 2 részes előadás a Nemzeti Színház Kaszás Attila termében! A Kazán István Kamaraszínház „Auschwitzi Napló” című holokauszt monodrámája vendégjátéka és az Ávinu Trió - „A túlélés dallamai” autentikus zsidó liturgikus dallamokat játszó együttes közös emlékműsora.

PROGRAM

Köszöntő: Emlékima: Rosenfeld Dániel Imre főkantor, Előadás: Auschwitzi Napló holokauszt monodrámája 18:00. SZÜNET. Koncert: Ávinu Trió együttes "A túlélés dallamai" 19:00 Zártkörű állófogadás (sajtó részére nyitott). Kedvezményes jegyek is kaphatóak online és a helyszínen: Felnőtt 3.000 Ft. Diák / Nyugdíjas 1.500 Ft.

<https://www.jegy.hu/program/holokauszt-80-emleke-avschwitzi-naplo-monodrama-avinu-trio-egyuttas-167726/1194629>

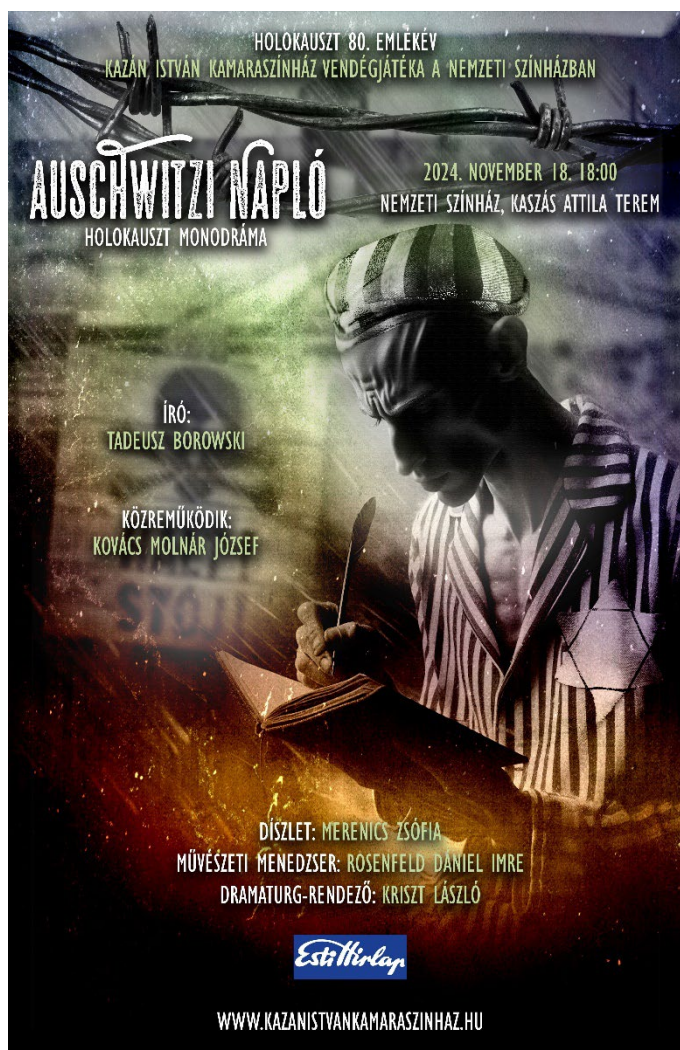
A **Holokauszt 80 Emlékév** alkalmából látható a Kazán István Kamaraszínház - „Auschwitzi Napló” című holokauszt monodrámája és az **Ávinu Trió** - „A túlélés dallamai” autentikus zsidó liturgikus dallamokat játszó együttes közös emlékműsora **november 18-án 18 órától a Kaszán Attila teremben**. Az „Auschwitzi Napló” egyedülálló **holokauszt monodrámája**, ironikus narratívában mutatja be a rémségeket, az iparilag létrehozott emberirtási gépezetet, azokat a szörnyűségeket, amelyet mememtőként kötelességünk fenntartani, s a fiatal generációkkal megismertetni. Ezért tartjuk fontosnak a fiatalok reális tájékoztatását, nevelését az elmúlt évszázad világ égéséről.

Prológus: „Azt mondták rólam, én csak egy holokauszt író vagyok. Csak Auschwitzról tudok naplót írni. Pedig az életről írtam, arról az életről, ami nekem és nemzedékemnek jutott. Ebben a világban nem volt helye a másként gondolkodóknak, a cigányoknak, a jobboldaliaknak, a baloldaliaknak, a betegeknek, a nőknek és gyerekeknek vagy is a gyengéknek, no és persze a zsidóknak. Fiatal voltam, mint oly sokan, kerestem a tudást, az emberséget, a szerelmet, de mindent elvettek tőlem, előbb a nácik, majd a kommunisták. Most már magam sem nem tudom, hogy Platónnak igaza volt e! Nem tudom, hogy van e olyan hely a földön, ahol a hozzám hasonlóak élhetnek, de ha létezik, akkor biztosan nem e világon van. Most, hogy utam végéhez érkeztem, nem hagyok magam után semmi, csak egy Auschwitzi naplót. De ez a napló mindent elmond arról a világról, amelyben élnem kellett, s amelyről az utánam jövők remélem, csak olvasni fognak”!

Ávinu Trió együttes: A 2008-ban alakult **Ávinu Trió** Magyarországon egyedülálló módon ötvözi a komoly és könnyűzenét a hagyományos zsidó liturgikus dallamokat, imarészleteket, népdalokat és modern izraeli zenét. Az együttesben a férfi (kántor) énekhangot 2-3 klasszikus hangszer: a harmonika, a hegedű és a zongora kíséri, de olykor kiegészül vagy felcserélődik klarinéttal, csellóval, hárfával, cimbalommal és más érdekes hangszerekkel. Megismerkedhetünk továbbá az ősi zsidó hangszerezéssel, a Sófárral és annak több ezeréves történelmével. Az énekszámok többsége héber és magyar nyelven csendül fel, de ugyanakkor angol, illetve a már szinte feledésbe merült ladino és jiddis nyelven is hallható. Elsődleges céljai közé sorolható mind a magyar, mind pedig a zsidó kultúrát és azon belül az ehhez kapcsolódó komplex zenei sokszínűséget népszerűsíteni hazánkban a Kárpát-medencében, külföldön egyaránt. Fontos szerepet kap a **Holokauszt Soa** előtti és az azt követő kántorművészet sokszínű, széleskörű megismertetése, és a kántorművészek emlékének ápolása egyaránt. Továbbá cél, a különleges zenei vonulat segítségével erősíteni a zsidó – keresztény kulturális értékeket, mellyel közelebb hozhatjuk és jobban megismerhetjük egymás kultúráját tanító és oktató jelleggel.

HOLOKAUSZT 80: MEGHÍVÓ

Rendhagyó, Holokauszt témájú 2 részes előadás a Nemzeti Színház Kaszás Attila termében! A Kazán István Kamaraszínház „Auschwitzi Napló” című holokauszt monodrámája vendégjátéka és az Ávinu Trió - „A túlélés dallamai” autentikus zsidó liturgikus dallamokat játszó együttes közös emlékműsora.

PROGRAM

Köszöntő:

Emlékima: Rosenfeld Dániel Imre főkántor

Előadás: Auschwitz Napló holokauszt monodrámája 18:00

SZÜNET

Koncert: Ávinu Trió együttes "A túlélés dallamai" 19:00

Zártkörű állófogadás (sajtó részére nyitott)

Heti Jahrzeit:

Rabbi Shimon Yehuda Shkop

Shimon Yehuda Shkop rabbi (1860 - 1939; שמעון שקופ. október 22.) a Telshe-i (Telšiai), majd a grodnói Shaar HaTorah jesiva rosh jesiva (dékánja), és neves Talmid Chacham (talmudista) volt.

Shimon Yehuda Shkop rabbi 1860-ban született Torezben, a mai Fehéroroszországban. Tizenkét éves korában két évig a Mir jesivában tanult. Ezután a Volozsín jesivába utazott, ahol hat évig tanult Naftali Zvi Jehuda Berlinnél. Egy különleges tanulócsoport tagja volt, akikkel Chaim Soloveitchik érintkezett. Tanulmányi partnerei közé tartozott többek között Gershon Tanchum Grodener (Biletzky) és Chaim Ozer Grodzinski, Vilna főrabbija. Telz. Shkop feleségül vette Eliezer Gordon unokahúgát, és 1884-ben kinevezték rosh mesivta a Telz jesivába, ahol 18 évig maradt. Míg ott volt, kidolgozott egy olyan talmudi tanulmányozási rendszert, amely Chaim Soloveitchik logikus elemzését és átható meglátásait ötvözte Naftali Zvi Yehuda Berlin egyszerűségével és világosságával, és amely a „Telz-i tanulás módjaként” vált ismertté. 1903-ban Moltsh, majd 1907-ben Bransk rabbijává nevezték ki. Moltshban tanítványai között volt Jehezkel Sarna, aki 1906-ban egy évig tanult Shkop alatt, mielőtt a Slabodka jesivába ment, amikor maga Shkop is távozott. Az első világháború idején a közösség vezetői sürgették, hogy távozzon, mielőtt a németek megérkeznek, de ő ezt visszautasította, és a közösségével maradt.

1920 és 1939 között Grodzinski kérésére Alter Shmuelevitz utódja volt a híres grodnói Sha'ar HaTorah Rosh Yeshiva vezetőjeként. Ő emelte az intézmény színvonalát, és Lengyelország és azon túl az egyik legjobb jesivává alakította át. Fiatal férfiak százai özönlöttek oda közelről és távolról. Egyik ottani tanítványa volt Dovid Lifshitz, a későbbi szuvalki Ráv. Sok éven át Zelik Epstein, aki Shkop egyik unokájának a felesége volt, vezette az utódintézményt Queensben, amelyet Yeshivath Shaar Hatorah - Grodno néven ismertek. Tizennyolc éves korában Chaim Shmuelevitzet Shkop meghívta, hogy tartson harmadfokú előadást a grodnói Yeshivah Ketanahban. Huszonkét éves korában egy olyan diákcsoport élére állt, akik Grodnóból átkerültek a Mirbe. A Grodnóban Shkop mellett eltöltött négy év azonban nagy hatással volt a Talmud-elemzéshez való hozzáállására. 1928-ban Shkop az Egyesült Államokba utazott, hogy a jesiva számára szükséges pénzalapokat gyűjtsön. Miután előadást tartott a Yeshiva Egyetemen, végül elfogadta Bernard Revel meghívását, hogy a New York-i Isaac Elchanan rabbi teológiai szemináriumának Rosh Yeshivájaként szolgáljon. Lengyelországi távollétében nagyon hiányzott Jiszráél Meir Kagan és Grodzinski, akik könyörögtek neki, hogy térjen vissza. Megvető levelet kapott Yeruchom Levovitztól, a Mir mashgiachjától is, amelyet egy szemtanú szerint figyelmen kívül hagyott. 1929-ben Shkop ismeretlen okokból visszatért Európába. Shkop nyitott személyiség volt. Aktív tagja volt az Agudas Jiszroel Moetzes Gedolei HaTorah-nak. Számos tanítványa ért el kitüntetést, köztük a baronovicsi Elchonon Wasserman rabbi, Jiszráél Zev Gustman, a ponevezi Joszef Shlomo Kahaneman és Isser Yehuda Unterman, a későbbi izraeli főrabbi. A londoni Michoel Fisher szintén Shkop tanítványa volt. Shkop szoros kapcsolatot alakított ki [a fiatalabb] Yehuda Zev Segallal, a későbbi manchesteri Rosh Yeshiva-val. Néha Angliába jött, hogy pénzt gyűjtsön a jesivájához, és Segal kihasználta ezeket az alkalmakat, hogy kíséreljen ki, hogy kíséreljen ki, és egy nyaralását Shkop nyári üdülőhelyén töltötte, együtt tanult vele és elkísérte sétáin.

Forrás: (tzadikim)

RECEPT-TÁR

Gombás rizottó

Rizottó vaj nélkül? Naná! Ez egy tuti egytálétel, ráadásul vegetáriánus is. Fogyaszd bátran húsmentes étkezésként, vagy akár tetszőleges feltéttel kiegészítve köretként. A zamatos ízek harmóniája teszi különlegessé az egyébként már megszokottá avanszált rizses fogást.

Hozzávalók: 4 fő

- 250 g csiperkegomba
- 250 g shiitake gomba
- 4 ek olívaolaj
- 1 fej vöröshagyma (120 g/fej)
- 2 gerezd fokhagyma
- 2 ág kakukkfű
- 300 g rizottórizs
- 150 ml száraz fehérbor
- só, bors
- 1 l zöldségalaplé
- 70 g parmezán
- 1 csokor petrezselyem

Elkészítés:

A gombás rizottó első lépéseként a gombákat mérettől függően felezzük vagy negyedeljük – érdemes minden részét felhasználni. Magas lángon felhevítünk egy serpenyőt és 2 evőkanál olajon elkezdjük lepirítani a gombát. Addig pirítjuk, míg szépen megbarnul, majd egy tálba szedve félretesszük.

Ugyanebben a serpenyőben, a maradék olajon megpirítjuk a felaprított vöröshagymát, majd hozzáadjuk a felszeletelt fokhagymát és a kakukkfűleveleket. Beleöntjük a rizst, átforrósítjuk, aztán felöntjük fehérborral és sózzuk, borsozzuk. És itt jön a rizottókészítés kulcsa: miután magába szívta a bort a rizs, jön kb. 1 merőkanálnyi a zöldségalapléből. Ha ezt is magába szívta, hozzáadunk egy újabb merőkanálnyit, és így tovább. Közben folyamatosan kevergetjük a rizst, nehogy odaégjen az alja.

Amikor már az utolsó adag zöldségalaplé is benne van és a rizs megpuhult, belereszeljük a parmezán nagyobb részét és hozzáadjuk a pirított gomba háromnegyedét. Elkeverjük, és ezzel el is készültünk. Tálalásnál a tetejére halmozzuk a maradék pirított gombát és megszórjuk aprított petrezselyemmel, valamint reszelt parmezánnal.

Forrás: (streetkitchen)

EMBERBARÁT HETILAP NAGYFUVAROS ZSINAGÓGA

REJTVÉNY, AGYTORNA (SÁBESZ UTÁNRA)

						DUNÁN-TÚLI VÁRMEGYE-SZÉKHELY	TÉVESEN MÁZSÁL	CSÖKKEN A VIZ-TARTALMA	VÍZBEN ÁLL!	PAMLAG SZÉLEI!	KARDOT ELŐHÚZ	LÁNGBAN ÁLLÓ	A POÉN 1. RÉSE
						YAGY, RÖVIDEN			LIBA-BESZÉDI				
						LINZ HATÁRAI			TEJ-TERMÉK				
						GAZDASÁGI NÖVÉNY				FELESÉGE VAN			
						KIFEJLETT NEM KERES HIÁBA				ŐZÖNLIK A TÖMEG			
												KELVIN, RÖVIDEN	HIBÁT ELISMER
ÉTEL-ÉSZÍTŐ FOLYADÉK		ENERGIA, RÖVIDEN	VERGILIUS HÖSE	LUXEM-BURGI AUTÓK JELZÉSE	DRÓT-DARABI	ÁRAMÁT-ALAKÍTÓ						TÁBORBAN VANI	
		ÉSZAK-EURÓPAI				KAVICS-HALOM						...AMOTT; NÉHOL	
MEGTÉ-VESZTŐ, FÉLRE-VEZETŐ							FRANCIA FÉRFINÉV						
							VERMELŐ						
SZÁNTÓ-ESZKÖZ				FELŐLE					RENDET-LENSÉG				
PULT A PIACON				DIOPTRIA, RÖVIDEN					ESŐS ÉVSZAK				
						LABDÁT KAPURA RÚG				KÚSZÓ-NÖVÉNY			
						FÉRFINÉV				MEZŐN BÖNGÉSZ			
SIEMENS, RÖVIDEN	TILTÓSZÓ			KIRÁLYI KÖPENY						AZ ELTE KARA			
	A POÉN 2. RÉSE			LYUK A TÓ JEGÉN						ERDŐS (TERÜLET)			
GYÁRTÁSI SEGÉD-ANYAG							FÜSZE-RES LÉ					UGYANI!	SZÓ-TŐHŐZ JÁRULHAT
							A PINCÉ-BE CIPEL						
A HÁZBÓL AZ UTCÁRA BALLAGÓ									A FEJÉRE			RUBIDIUM	
									RANGOS, ELŐKELO			KISKABÁT	
UDVARI-AS MEG-SZÓLÍTÁS			LÓSZÍN					ROSSZUL MÉRETEZ					
			TIC ...; CUKORKA					ÁROK-PARTOK!					
SZÁJAT NAGYRA NYIT				RÖNTGEN, RÖVIDEN		HALÁSZ-ESZKÖZ				ÜVEG-CSERÉPI			VALAKI RÉVÉN
				LAKK-BEVONAT		NYERE-SÉG				JÓLNE-VELTSEG			
SZÍNHÁZI SZEZON					JÉGKO-RONGÓZIK SZÍNÉS (ANDRÁS)							MÁJ-SZELET!	CSERÉBE, FEJÉBEN
RÓMAI 50-ES	ÉPES-TÖSZER						TESLA, RÖVIDEN			ÉVEKET ELTOLT			
	BEVÁSÁR-LOHELY						HATÁRÓR-EGYSÉG			SZOMBAT, RÖVIDEN			
FELTÉ-TELES KÖTŐSZÓ			TAPASZ-TALATLAN						PÁROS CSELI			FÉL PÁRTI	TUFA EGYNEMŐ BETŰI
	VÁDLI		UGYAN-CSAK						MOZL-BELSŐ!				
							RÓZSA-ABLAK						
							DEHOGY!						
LJTER, RÖVIDEN	G												

Ez a kiadvány Szent szövegek idézeteit és azok magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja ki!
TALMUD TORA Alapítvány számlaszáma: 11705008-20413002-0000000

IMAI DŐK, GYERTAGYÚJTÁS, IDŐSEK KLUBJA ESEMÉNYEK

2024. Nov.08. – 2024. Nov.15.

DÁTUM	REGGEL	ESTE
08. péntek	7:00	16:00
09. szombat	8:00	15:45
10. vasárnap	8:00	16:00
11. hétfő	7:00	16:00
12. kedd	7:00	16:00
13. szerda	7:00	16:00
14. csütörtök	7:00	16:00
15. péntek	7:00	16:00

Gyertyagyújtás és Szombat kimenetele Budapesten

DÁTUM	ESTE	DÁTUM	ESTE
08. péntek	15:57	09. szombat	17:03
15. péntek	15:49	16. szombat	16:56

Poén sarok

Szőke nő sírva meséli a barátnőjének:
 - Nem találok a kutyámat! Biztosan elveszett!
 - Adj fel egy hirdetést az újságban!
 - Te hülye, a kutyák nem tudnak olvasni!

Események

A héten Magyarországon tartózkodott kilén volt tagja Balla Zsolt rabbi úr, és ha már itthon volt eljött zsinagógánkba is. Tudni kell, hogy Zsolt néhai Raj Tamás főrabbinál tanulta meg az alapokat minden vasárnap a Talmud Tóra oktatáson. Szép karrier előtt áll Zsolti, Lipcse főabbija, valamint a német hadsereg táborig rabbi tisztségét is betölti. A kile minden tagja jó egészséget és boldogságot kíván a rabbi úrnak és kedves családjának. Skajach Balla Zsolti.

A 613 PARANCSOLAT

XXIII.

Tiltó micva

**Ne látassék a
chomech
pészáchkor**

**„és ne legyen lát-
ható sem ková-
szos kenyér, sem
pedig kovász”
(2Mózes 13:7)**

EMBERBARÁT IDŐSEK KLUBJA

„IDŐSEK KLUB” -ja, rendezvényeire várjuk kilénk tagjait. Várjuk tagjaink szíves megjelenését és ötleteiket, melyekkel segítik a klub működését. Következő klubrendezvényt november 13.-án, szerdán délelőtt 10:00 órától tartjuk a földszinti klubteremben.

Nagy Fuvaros utcai Templomkörzet

Emberbarát Templomegylet

Budapest. 1084

Nagy Fuvaros utca 4.

Tel: 334 27 31

Email: nagyfuvaros@gmail.com

<https://www.facebook.com/Nagyfuvaros4>

Felelős kiadó: Streit Sándor

Szerkesztő: Streit Gábor

Technikai asszisztens: Andrassy Béla